

De vier 15 meter Lemsteraakjachten van de Gebr. De Boer

Eind december '88 hoorde ik dat er weer een Lemsteraakjacht was teruggevonden, gebouwd bij de Gebr. De Boer in Lemmer. Het betrof de aak „Thistle”, in 1913 gebouwd voor William Murdock te Antwerpen. Het was er een van vier aken met dezelfde maten.

Dit bericht was aanleiding om in mijn archief te duiken en de geschiedenis van deze vier aken eens op papier te zetten. Ze werden alle vier als jacht gebouwd en bij de Gebr. De Boer als volmaakte Lemsteraken beschouwd. Want hun opdrachtgevers behoorden tot de beste wedstrijdzeilers van die tijd - maar zij bleven wel met traditionele schepen zeilen.

De „Salamander”, 1911

De vier Lemsteraken werden gebouwd in de jaren 1911, '12, '13 en '15; ze zijn ongeveer vijftien meter lang en gebouwd als jacht.

De eerste aak van 14,92 m werd aanvankelijk voor eigen rekening op stapel gezet, maar tijdens de bouw werd de „Salamander” gekocht door de heer L. Herfurth uit Antwerpen. Kort daarna werd de heer O. van der Waele, ook uit Antwerpen, als compagnon aange trokken. Ze zeilden met de „Salamander”, zeilnummer OA 27, veel wedstrijden op de Schelde en in Zeeland. Een belangrijke concurrent was in die tijd W.H. de Vos. Die had in 1911 een aak laten bouwen bij Stapel in Enkhui zen. Maar die voldeed niet aan zijn verwachtingen; de naam was „Niet Volmaakt”.

Doordat de „Salamander” aanvankelijk voor eigen rekening werd gebouwd, komt deze aak pas in 1912 onder werfnummer 18 in de werfboeken voor. In de rekeningenboeken wordt in 1911 al melding gemaakt van een grote aak voor eigen rekening.

Bij het uitbreken van de eerste wereldoorlog in 1914 vlucht Herfurth met de „Salamander” naar het neutraal gebleven Nederland. Wegens geldgebrek verkocht hij in 1918 het Lemsteraakjacht aan R. van den Arend. Deze zeilde ermee tot 1927; toen ging de aak over aan R.S.P. Schuil. Van 1942 tot 1965 was H.W. Schalkwijk de eigenaar.

De drie eigenaars woonden allen te Rotterdam en waren lid van „De Maas”.

In 1965 werd de aak gekocht door een Duitser, waarvan de naam onbekend is; het was toen een wrak. De „Salamander” is door deze Duitser gedeeltelijk gerestaureerd op een werf te Finkenwerder bij Hamburg. Enkele jaren later kocht de heer G.J. van Esser de aak en die voltooide de restauratie. In 1982 wordt de heer W.S. Corsel te Valkenburg, Z.H., de nieuwe eigenaar en die verkoopt hem in 1984 aan de verzamelaar en bouwer van Lemsteraken, W.H. Stofberg.

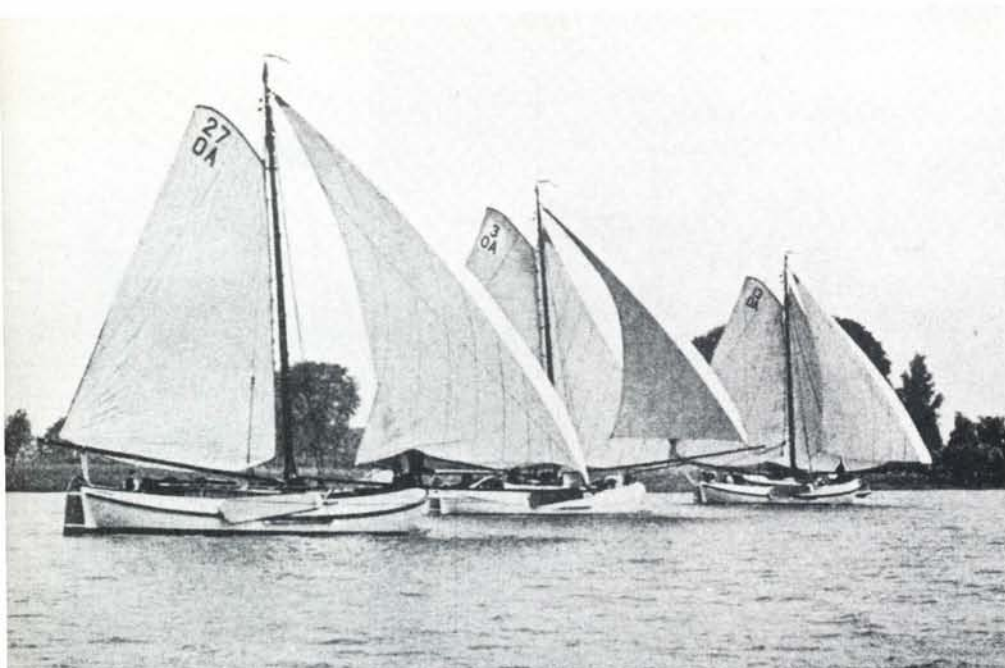
Stofberg repareert er in enkele jaren veel aan; daardoor verkeert de aak thans weer in zeer goede conditie. De naam „Salamander” is door de opeenvolgende eigenaars nooit veranderd, waarschijnlijk omdat het roer is versierd met een grote, beeldhouwde salamander.

„Salamander” tijdens het Akenweekend 8, 9, 10 aug. 1986, Lemmer.

„Salamander” 1913 nog onder Belgische vlag v/d Waele en Herfurth.

Drie van de vier De Boer Lemsteraakjachten tijdens een wedstrijd op de Lek in 1926.

„Georgette” in de buurt van San Diego, Californië, 1984.

„Primrose”, „Wulp”, „Georgette”, 1912

Nog vóór de „Salamander” gereed is, wordt er al weer een grote Lemsteraak op stapel gezet. Nu voor de heer Willy Vastenagel, ook uit Antwerpen.

In de werfboeken is deze aak genoteerd als nummer 13 van het jaar 1912. Deze werf- en rekeningenboeken werden door Dirk de Boer nauwkeurig bijgehouden. Alles werd genoteerd, zoals bijvoorbeeld de hoeveelheid verwerkt ijzer, de kilogrammen klinknagels, het aantal spanten en natuurlijk de onderlinge afstand van die spanten, het aantal uren dat er aan het schip werd gewerkt, enz. De juiste maten van deze aak, die „Primrose” werd gedoopt, zijn 14,85 m over de stevens en 4,50 m op het grootste spant.

Ook Willy Vastenagel vluchtte in 1914 naar Nederland, uiteraard mét zijn Lemsteraakjacht. Door geldgebrek verkocht hij het jacht in 1917 aan de toenmalige voorzitter van „De Maas”, de heer L.M.A. Hoffman. De naam werd nu „Wulp” en het zeilnummer OA 13. Hoffman zeilde met de aak veel wedstrijden. Ook was hij ermee aanwezig op de vlootshow te Amsterdam in 1923.

In 1931 ging de aak over aan de heer N. van der Walle te Mechelen, die de naam veranderde in „Georgette”. In 1962 kocht de veerarts Bron uit Sneek het nog steeds nagenoeg originele

Wulp 1918 op de Lek.

schip. Tijdens wedstrijden voerde deze aak ongeveer 120 m² zeil; in die tijd behoorde een zijden halfwinder tot de uitrusting.

Op 19 september 1970 verkoopt Bron de aak aan de Amerikaanse Mr. B. en Mrs. M. Fryer, woonachtig in de stad Cuba in de staat New-York. De heer Fryer was piloot bij de American Airlines en woonde in het winterseizoen op het eiland St. Croix in de Caraïbische Zee. De aak werd overgebracht naar Amsterdam om vandaar als deklading naar St. Croix te worden vervoerd. Onder de aak werden kimkielen gelast en later werd hij van een dubbele bodem voorzien.

In 1980 werd de aak overgezeild van de

Virgin Eilanden naar Galveston in de staat Florida en vandaar per dieplader vervoerd naar San Diego in Californië. Daar kreeg de „Georgette” een ligplaats in een baai nabij Jamaica Village. In 1981 brandde het gehele interieur uit.

Eind 1987 koopt de heer M. Dekker uit Velp de „Georgette” en laat de aak als deklading overbrengen naar Rotterdam. Na enkele weken liggen te Schiedam, gaat de aak naar een museumwerf te Hoogezand.

De aak verkeert in zeer slechte staat. Mede door drukke werkzaamheden besluit de heer Dekker in december 1988 de aak te verkopen aan J.B.J. Geise te Amsterdam; die geeft aan

Stofberg de opdracht om de aak te restaureren.

In 1990 zullen wij weer kunnen genieten van een van de mooiste aken die bij de Gebr. De Boer werden gebouwd.

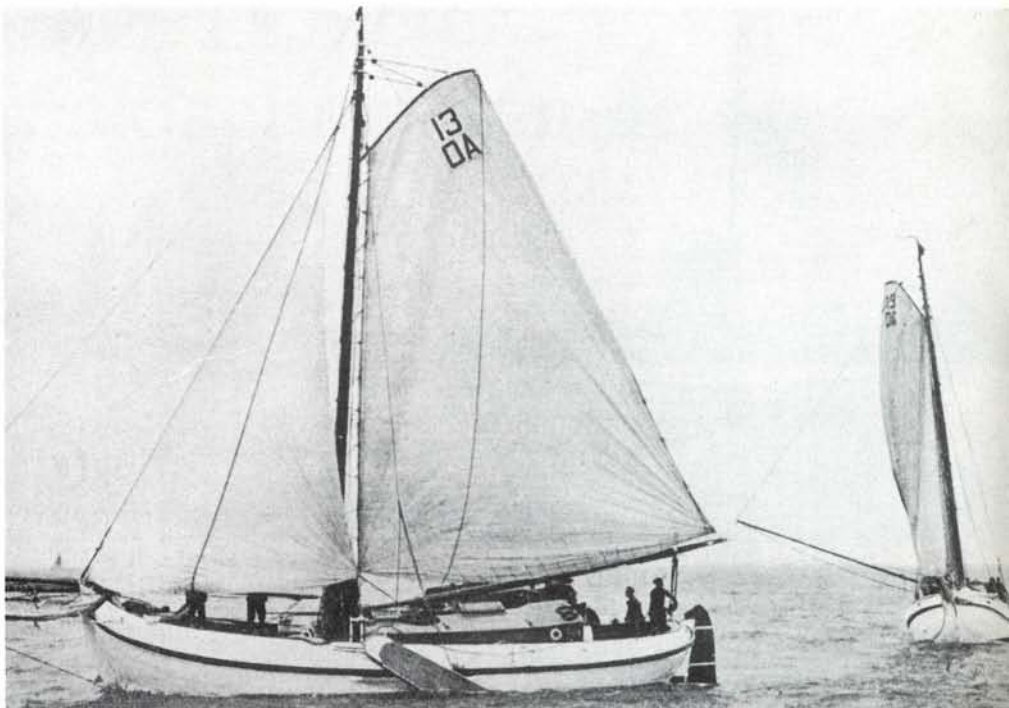
*„Thistle”, „Distel”,
„Maria”, „Linotte II”,
1913*

De „Primrose” is nog maar net afgeleverd, of er meldt zich al weer een volgende opdrachtgever voor een vijftien meter Lemsteraakjacht: de bekende Schotse zeiler William Murdock, woonachtig in Antwerpen. Hieruit blijkt toch wel dat de Gebr. De Boer iets heel bijzonders bouwden, wat de heren wedstrijdzeilers goed aanstond: snel, comfortabel, mooi en met goede zeileigenschappen, ook op groot water. In de winter 1912/13 werden de spanen opgezet voor een aak, lang 14,93 m en breed 4,42 m; de naam werd „Thistle”.

Tijdens de eerste wereldoorlog heeft de aak opgelegd gelegen bij familie in Schotland. In 1921 werd hij gekocht door kapitein ter zee C.W. de Visser te Haarlem (de oprichter van de Haarlemse Jachtclub op 2 oktober 1917). De naam werd „Distel” en het wedstrijdnummer OA 4. In 1924 werd door De Visser opdracht gegeven de aak met 2,10 m te verlengen. Dit karwei werd geklaard op de werf „Het Fort” te Nieuwendam. Op 27 november 1924 ging de aak weer te water, maar nu met een lengte van 17,00 meter en voorzien van een kitstuig. De naam werd „Maria”.

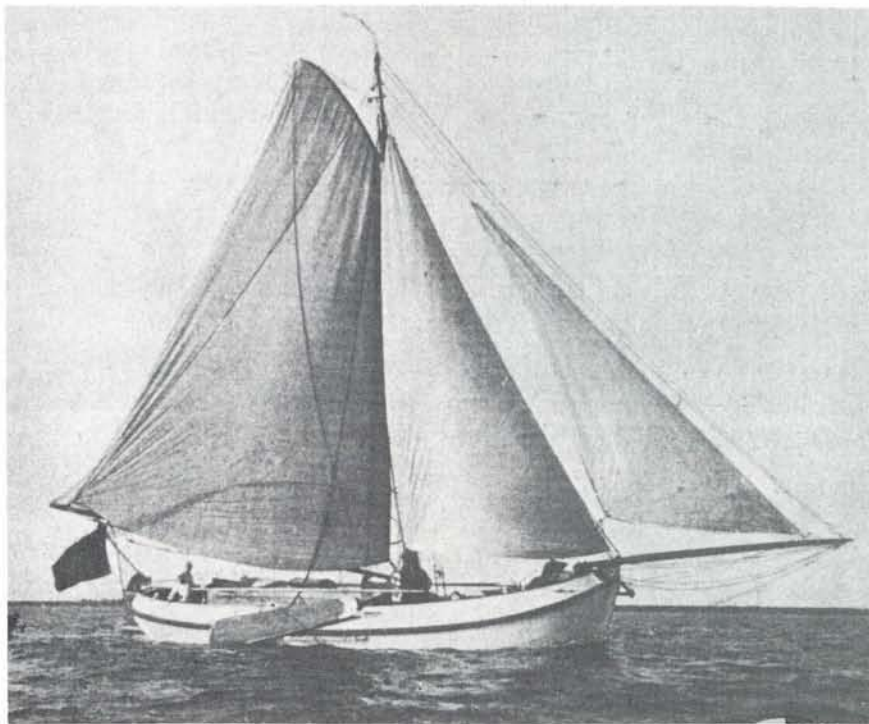
De volgende winter maakte De Visser een tocht naar de Franse wateren. Volgens de Waterkampioen van 1928 blz. 419 is hij met zijn Lemsteraak „Maria” via Bordeaux en de Middellandse Zee terug gevaren naar Nederland. Volgens een advertentie in dezelfde Waterkampioen wordt de aak te koop aangeboden door De Voogt te Haarlem.

In 1938 werd het stalen kitsgetuigde boeierjacht „Maria” verkocht aan Mad. Bolloré te Frankrijk. De naam werd „Linotte II”. Volgens Lloyd's Register van 1953 was in die tijd Hubert

„Wulp”, foto 1924 tijdens een wedstrijd op de Zeeuwse wateren.

„Thistle” van den heer William Murdock nog onder Belgische vlag, 1914.

Offroy te Nantes de eigenaar van de „Linotte II”.

Dan gaan er jaren voorbij dat er van de aak niets wordt vernomen, tot 1984. Dan schrijft de heer Huitema in een monografie van de Stichting Stamboek Ronde- en Platbodemjachten dat de

aak weer in Nederland zou zijn, maar niets is minder waar. In december 1988 hoor ik dat de aak is teruggevonden in Florida in de V.S. en dat een Nederlandse koper wordt gezocht. Als die wordt gevonden, zouden alle vier de Lemsteraakjachten in hun geboorteland terug zijn.

„De Onrust”,
1915

„De Onrust” in de
sluis van Kornwer-
derzand.

„De Onrust” in 1988 op het IJsselmeer voor de Friese kust.

Dit Lemsteraakjacht werd in 1915 gebouwd in opdracht van W.H. de Vos te Dordrecht. Bouwnummer 39 kreeg de naam „Onrust” naar een zandplaat in het Veerse Gat; het zeilnummer werd OA 3.

Dirk de Boer kan de bouw van deze aak in het werfboek op één velletje papier

kwijt. Na drie voorgaande vijftien meter aken heeft de werf natuurlijk wel wat ervaring opgedaan. Ook voor deze aak worden de zeilen gemaakt bij M.F. de Vries in Lemmer. In augustus 1915 zijn die klaar en worden er door De Vos met deze aak heel wat wedstrijden gezeild.

De heer De Vos wist zich al vroeg een dominerende positie in het zakenleven te verwerven; hij was nestor van de Nederlandse suikerindustrie en Officier in de Orde van Oranje Nassau. Als zeiler voer hij ook met kleine bootjes, maar hij bleef zijn „Onrust” trouw. Toen hem zijn trouwe schipper en later ook zijn vrouw waren ontvallen, maakte hij veel plannen voor het aanschaffen van een handelbare motorboot. Een model van een ontwerp van H.W. de Voogt prijkte jaren lang onder glas in zijn huiskamer; toch kon hij van zijn aak geen afscheid nemen. Vele jaren liet hij zich door zoons en kleinzons naar Stavoren brengen; dan voer hij geheel alleen bij gunstig weer langs de hem overbekende plaatsen, waarbij hij 's avonds meestal voor anker ging. Aangezien de „Onrust” in 1956 een van de weinige nog in Nederland aanwezige Lemsteraken was en bovendien een van de mooiste en best geslaagde modellen van de Gebr. De Boer, viel haar de eer te beurt als model te dienen voor het „Prinsessejacht” „De Groene Draeck”.

Op 15 juli 1957 overleed op 77-jarige leeftijd een legendarische Lemsterakenzeiler; meer dan veertig jaar had hij genoten van zijn „Onrust”.

In 1985 nam de heer F.G. Spits (nu te Haren, Gr.) de aak over en die is tot op dit moment nog in zijn bezit; aak en eigenaar zijn even oud. De jaarlijkse wisselprijs van de Stichting Stamboek Ronde- en Platte bodemjachten, uitgereikt aan degene die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor het door de Stichting nagestreefde doel, bestaat uit een zilveren model van „De Onrust”; deze werd in 1958 door de beide zoons van De Vos aangeboden.

Ook door Spits werden vele wedstrijden met „De Onrust” gezeild. In 1975 werd aan hem het zilveren model van „De Onrust” uitgereikt tijdens de reünie van de Stichting te Sneek. In 1988 werd „De Onrust” gekozen tot „boot van het jaar”; elk jaar georganiseerd door Sneek Promotion vooraf gaande aan de opening van de Sneekweek. Enkele jaren van restauratie staan er nog voor ons, maar dan kunnen wij allen weer genieten van deze vier prachtige Lemsteraken.